



# Nens que busquen paraules

## Sobre els trastorns del llenguatge

**MARTA ESPAR**

FOTO: CRISTINA CALDERER

Quan el Gonzalo tenia dos anys la seva mare, la Susana Lozano, va percebre que tenia algun problema per comunicar-se i dir les primeres paraules. Ara, amb cinc anys, quan la mare li pregunta com li ha anat el dia, obté un lacònic "bé". "I no saps si ha cantat o ha rigut, o amb qui ha jugat", explica la Susana. El Gonzalo té un trastorn específic del llenguatge (TEL), un trastorn primari en l'adquisició del llenguatge oral que inclou alteracions en un o diversos components del llenguatge (fonètica-fonologia, morfologia, sintaxi, lèxic, semàntica i/o pragmàtica) i que pot

afectar la producció i també la comprensió amb diferents graus de severitat.

Són nens que presenten un vocabulari més reduït que la resta i, en etapes posteriors, tenen problemes amb la gramàtica, el text narratiu o amb la comprensió del llenguatge no literal, entre altres aspectes. El Gonzalo, per exemple, ha fet grans avenços des que va ser diagnosticat, fa tres anys, i ha après certs codis que li faciliten la comunicació amb l'entorn, però, tal com explica la mare, el seu llenguatge no es desenvolupa com el de la resta de nens. "I el TEL avança", insisteix la Susana, que poc temps després del diagnòstic ja presideix l'única associa-

ció sobre aquest trastorn a Catalunya, amb 32 famílies: l'Atelca.

"Els dèficits tenen un caràcter evolutiu, i per tant la detecció precoç és primordial perquè els nanos no empitjorin", assegura Julia Evans, catedràtica de la School of Behavioral and Brain Sciences de la Universitat de Texas, Dallas. I és que el TEL és un dels trastorns amb més prevalença entre les dificultats de l'aprenentatge: segons estudis realitzats als Estats Units, afecta un 7% de la població. Evans, especialista mundial convidada el mes d'octubre per la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i la fundació Atelca a la *I Jornada Atelca. Noves aportaci-*

**Els nens amb TEL presenten un vocabulari més reduït que la resta i necessiten suport específic**

**"La detecció precoç és primordial perquè no empitjorin", diu Julia Evans**

ons al trastorn específic del llenguatge (TEL), assegura que el TEL és a la base del fracàs escolar i que entre el 60% i el 80% de nens amb TEL manifesten dificultats en la lectura i un baix rendiment acadèmic als nou anys.

**Un bon diagnòstic**

Però, sobretot, insisteix Evans, el més preocupant és que quan els nanos no són diagnosticats el quadre que presenten es pot confondre amb altres trastorns molt més greus i que provoquen reaccions adverses en l'entorn. I en posa un exemple gràfic: "Com que no entenem del tot les explicacions del mestre o dels progenitors, es despisten o es queden amb el

cap cot perquè no saben com contestar". Llavors, la reacció de l'interlocutor pot anar des de la irritació fins a la frustració i l'adult o l'igual acostuma a interrompre'l, enfadat o cansat d'esperar, i acaba la frase que ell o ella no pot dir. La repetició constant del patró d'interacció del nen amb TEL i l'entorn acaba produint, segons Evans, un cercle viciós en el qual acaben sent considerats per l'entorn injustament com a "nens dolents", i van quedant més aïllats.

Com es pot evitar aquesta situació? La catedràtica nord-americana apunta a la detecció precoç i a la reeducació constant al llarg de l'aprenentatge curricular com la clau per "fer

**BONO BIDARI**  
**JO, ELVIS RIBOLOI SUPERHEROI**

**ALMENYS TAN BO COM EL DARRER NOBEL. PERÒ AMB DIBUIXOS, SAMARRETA GRATIS I DOS LLIBRES EN UN!**

**AMB UNA SAMARRETA DE REGAL.**

**100% COTÓ!**  
 NO ES POT EXIGIR MÉS QUALITAT LITERÀRIA!

**laGalera**  
 www.lagaleraeditorial.com

Segueix-nos a  

**2 llibres en 1!**  
 Però dona-li la volta al llibre i comença per l'altra història!



**ACOMPANYAMENT.** El Gonzalo té un trastorn específic del llenguatge, cosa que li complica l'adquisició de la llengua oral. A l'Escola L'Olivera de Sant Cugat rep el suport que necessita per afrontar-lo i en els últims tres anys ha millorat molt.

que deixin de ser invisibles”.

**Full de ruta**

A l'Escola L'Olivera, de Sant Cugat del Vallès, que és la del Gonzalo, coneixen aquesta problemàtica i tenen un full de ruta en el protocol de detecció de trastorns d'aprenentatge i/o necessitats educatives especials molt definit. “Som una escola amb un ventall de recursos molt ric i ampli per atendre la diversitat”, explica Roser Lluç, mestre especialista d'educació especial del centre. A l'inici de l'etapa d'educació infantil, la mestra d'educació especial, juntament amb la mestra tutora i altres professionals que intervenen en el grup classe, realitza una observació de les necessitats educatives més significatives. Paral·lelament, la psicopedagoga de l'EAP (equip d'assessorament psicopedagògic) també realitza sessions d'observació i es fa als alumnes de P3 una prova de parla per tal de detectar possibles dificultats. A partir

d'aquí, es considera la resposta educativa més adequada, ja sigui la intervenció de serveis externs d'atenció precoç, salut mental, reeducació, etc., l'adaptació metodològica dins l'aula o sessions amb la mestra d'educació especial o logopeda, entre d'altres. “És bàsic intervenir de la manera més primerenca possible i així adaptar-nos al màxim a les necessitats de l'alumne”, insisteix Lluç.

Des de P-3 el Gonzalo ha tingut suport visual, tàctil i auditiu per acompanyar i complementar la informació de l'entorn, un treball en petit grup o l'acompanyament d'una mestra a l'aula per poder-lo ajudar a seguir i finalitzar l'activitat i el treball d'hàbits i rutines, així com activitats curtes per tal d'assegurar-ne l'atenció. També se l'ha ajudat a enriquir el seu llençatge, compartint amb ell la narració de contes, l'escenificació de petits diàlegs i estones de con-

CONTINUA A LA PÀGINA SEGÜENT

# Moltex té cura de la pell i la higiene dels més petits

Us presentem una àmplia gamma de bolquers, tovallolletes, protectors de llit i pitets que es convertiran, de ben segur, en un 'must' dels pares i mares recents

**Tovallolletes Moltex Premium**

- Impregnades d'una loció especial dermatològicament testada, sense alcohol.
- La seva nova fórmula amb Aloe Vera les fa encara més suaus i esponjoses.



**Bolquers Moltex Premium**

- Absorció i ajust total. Dermoprotecció amb Aloe-vera, camamilla i vitamina E
- Disseny anatòmic que s'adapta als moviments del nadó gràcies a la seva cintura i bandes elàstiques.



**Canviador Moltex**

- Protector de llit absorbent per quan cal canviar bolquers
- Amb una capa externa 100% impermeable i una d'interna molt suau

**Calcetes de nit Moltex Youth Pant**

- Bolquers per a nens majors de quatre anys
- Molt absorbents, còmodes, discrets i ajustables
- Disponibles en dos formats: de 17 a 30 kg i de 27 a 57 kg



**Bolquer-banyador Moltex Aquakids**

- Protector rebutjable ideal per anar a la platja o a la piscina
- Té cura del nadó mentre està a l'aigua i el protegeix d'impureses externes.

**Pitets rebutjables Moltex**

- Suaus i impermeables, amb butxaca que recull les restes de menjar
- Fàcils de cordar gràcies als seus adhesius i decorats amb dibuixos del Pocoyó



**Bolquer tipus calceta Baby Up**

- Ideal per quan han de deixar els bolquers de costat.
- Sistema "puja-baixa" molt fàcil per al petit i unes bandes laterals obre-fàcil per canviar-los.

**Bio Baby by Moltex**

- Bolquers de gamma Premium amb un major nombre de materials oxo-biodegradables, també a la seva coberta externa impermeable
- Tovallolletes lliures d'alcohol i parabens, enriquides amb Aloe Vera, calèndula i camamilla





VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

versa respectant els seus temps de resposta i mantenint el contacte visual. Avui la seva mestra tutora, Esther Carrasquel, assegura que l'evolució del Gonzalo des de P3 fins a P5 ha sigut molt favorable. "La seva parla és més entenedora, té un lèxic i un joc simbòlic més ric i hi ha interacció espontània tant amb l'adult com amb l'igual", explica.

### Falten suports

Però no tots els nens amb TEL tenen el mateix suport del Gonzalo. Segons el doctor Llorenç Andreu, professor agregat dels estudis de psicologia i ciències de l'educació i director del màster universitari en dificultats del llenguatge i trastorns de l'aprenentatge de la UOC, "cal millorar en eines de detecció precoç i en eines d'avaluació i diagnòstic, així com en la millora de la seva intervenció". El professor apunta que "no hi ha un tractament farmacològic

miraculós sinó que els professionals de l'educació, la psicologia i de la logopèdia treballen perquè millorin la seva competència social-comunicativa".

En la investigació que porten a terme conjuntament amb investigadors de la UB sobre la comprensió i la producció del llenguatge en temps real mitjançant els moviments oculars (*eye-tracker*), han observat que "aquests nens presenten un processament del llenguatge una mica més lent i necessiten més repeticions i molta més exposició per aprendre la llengua". I és que les causes del TEL encara són desconegudes: Julia Evans apunta que, igual que passa en altres trastorns del desenvolupament, es tracta d'una combinació de múltiples factors genètics i ambientals. L'especialista nord-americana recomana molta reeducació i comprensió, i també suport a les famílies dels afectats. "En aquests casos la teràpia ha de tenir en compte la situa-



ció d'estrès emocional que pateixen moltes famílies", insisteix.

I l'estrès comença pel desconeixement: la Susana Lozano va haver de buscar a Google que volia dir TEL quan li van comunicar el diagnòstic del seu fill. Ara, juntament amb altres famílies, treballa i està en converses amb el departament d'Ensenyament de la Generalitat perquè s'activi un protocol específic que pugui millorar la detecció precoç i l'adaptació de les matèries curriculars a les necessitats específiques dels alumnes amb TEL.

En el sistema educatiu català, matisa el professor de la UOC, "quan la mestra d'educació infantil detecta un nen amb problemes de llenguatge fa una demanda d'avaluació a l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) de la zona, que farà un informe i en funció de la gravetat proposarà una intervenció més o menys profunda que duran a terme els professionals dels Centres de Recursos per a Deficients

Auditius (CREDA)". El model és equiparable al d'altres països, però, segons els especialistes i les famílies, demana una millora urgent de la detecció precoç i els recursos reeducatius disponibles.

La mare del Gonzalo parla d'incertesa i angoixa davant el futur d'uns infants que ella –i molts especialistes– consideren que encara són massa "invisibles" per a la societat en general. Però també s'aferra a l'esperança quan cita el cas d'una noia de 20 anys que estudia per ser mestra i s'està traient el carnet de conduir. O el d'un centre de Madrid que prepara joves amb TEL per capacitar-los per fer pàgines web. —

### Per a més informació

#### Atelca

<http://www.atelca.es>

#### A Balears, Atelba

<http://www.atelba.es>

#### American Speech-

**Language-Hearing**

**Association (ASHA)**

<http://www.asha.org/>

#### Escola L'Olivera

<http://www.escola-olivera.org/>

**El Petit Príncep**

AL TEATRE BARRIS

A PARTIR DEL 5 DE DESEMBRE DE 2014

Direcció: ÀNGEL LLÀCER      Música: MANU GUIX

La Perla 29

ENTRADES A [www.barts.cat](http://www.barts.cat)

★ UN MUSICAL COM MAI NO L'HAS VIST! ★